

Nr 154.

Av herr **Ström, Fredrik**, om beredande av fyllnadspension åt viss militär personal på övergångsstat.

Vid genomförandet av 1925 års försvarsordning överfördes den befälspersonal bland officerare och underofficerare inom försvarsväsendet, som på grund av den då beslutade personalreduceringen blev övertalig, på s. k. *övergångsstat*, vilken var av två slag dels *frivillig*, bestående av sådana, som frivilligt begärde att bli överförda, dels *tvångsvis*, bestående av sådan befälspersonal, som överförts med tvång.

Den på övergångsstat tvångsvis överförda befälspersonalen ålades tjänstgöringsskyldighet i full omfattning, men fick vidkännas den inskränkning i löne- och befordringsförhållanden, som närmare äro angivna i en den 23 oktober 1925 utfärdad kungörelse med vissa bestämmelser angående arméns och marinens övergångsstater. (S. F. S. n:r 429/1925 med ändringar och tillägg enligt S. F. S. 247/1928 och 430/1939).

Om det i formellt hänseende alltså förelåg möjlighet att för militär tjänstgöring taga den på övergångsstat tvångsvis överförda personalen i anspråk i full utsträckning, torde detta från början dock icke hava varit avsikten, då därmed det med överföring på övergångsstat avsedda ändamålet — försvarskostnadernas nedbringande — icke i önskvärd utsträckning hade uppnåtts. Avsikten torde tvärtom hava varit, att genom begränsning i inkallelser av officerare och underofficerare på tvångsvis övergångsstat så långt som möjligt nedbringa utgifterna för löner till det militära befälet.

Vad beträffar de följder särskilt i ekonomiskt hänseende för den enskilde beställningshavaren på tvångsvis övergångsstat, som ofrånkomligen måste uppstå på grund av begränsningen i de tidigare beräknade löne- och befordringsutsikterna på aktiv stat, torde man därvid hava räknat med att en viss compensation skulle stå att få för den enskilde genom vinnande av den anställning i civil tjänst, som inte borde vara utesluten under den tid av året, då någon militär tjänstgöring icke lade hinder i vägen härför.

De slutledningar, som legat till grund för försvarsbeslutet år 1925, hava som bekant icke visat sig hållbara, och av detta förhållande har även personalen på övergångsstat berörts. Genom att den beräknade ytterligare nedskrivningen av försvaret med åtföljande personalredu-

ringar snart nog måste avlösas av utökningar och upprustning, kom den på övergångsstat överförda personalen att tagas i anspråk i alltmer ökad omfattning för militär tjänstgöring, något som särskilt blev förhållandet vid marinen, som träffades hårdast av personalindragningarna, men även berörde armén. Därmed rubbades även de förutsättningar, på vilka frågan om ett efter beräknade förhållanden ändamålsenligt ordnande av övergångsstatspersonalens löne- och befordringstur vilat. Övergångsstatspersonalen kunde på grund av de ofta återkommande inkallelserna till militär tjänstgöring icke erhålla den för en tryggad ekonomi erforderliga civilanställning, som varit möjlig, därest icke inkallelserna i föreliggande omfattning hade förekommit och å andra sidan uppgingo inte inkallelserna till den tidslängd, som erfordrades för att övergångsstatspersonalen i befordrings- och lönehänseende därmed skulle kunna likställas med personalen på aktiv stat.

Förhållandena efter försvarsberedskapsinkallelserna på hösten 1939 ha gjort läget ännu vanskligare för en stor del av den personal, som kvarstår på tvångsvis övergångsstat. Denna personal har i det närmaste undantagslöst varit inkallad i oavbruten tjänstgöring sedan hösten 1939, men på grund av för deras uppflyttning i högre lönegrad gällande bestämmelser saknar den möjlighet att erhålla den uppflyttning i högre lönegrad, som åt den bland annat skulle medföra rätt till en *högre pension*. Vissa officerare på tvångsvis övergångsstat med kaptens tjänstegrad kvarstå sålunda allttjämt i löjtnants lönegrad och komma vid uppnådd pensionsålder att avgå med löjtnants pension, och på motsvarande sätt kvarstå många underofficerare på tvångsvis övergångsstat — ehuru med tjänstegrad såsom fanjunkare eller flaggunderofficerare — i sergeants och underofficers av 2. eller t. o. m. i den år 1925 indragna underofficers av 3. graden löneställning, utan möjlighet att genom uppflyttning i högre lönegrad komma i åtnjutande av pension, motsvarande fanjunkares eller flaggunderofficers.

Även om inga erinringar i formellt hänseende äro att göra mot det förhållande, i vilket personalen på tvångsvis övergångsstat råkat *mot sin egen önskan eller vilja*, ty deras överförande från aktiv stat till övergångsstat är följderna av ett statsmakternas beslut, på vilket personalen icke har haft något inflytande, så synes dock billighetsskäl tala för, att denna personal med hänsyn till nu rådande förhållanden beredes en något förmånligare ställning framför allt i pensionshänseende än den för närvarande.

Det torde nämligen få förutses, att övergångsstatspersonalen kommer att tagas i anspråk för fortsatt tjänstgöring under hela den tid, varunder inkallelser till förstärkt försvarsberedskap pågå och varunder behovet av befäl för denna tjänst allttjämt är stort. Icke osannolikt synes vara, att ett ökat behov av befäl kvarstår även efter beredskapsinkal-

lelsernas upphörande, varför man alltså fortfarande kan räkna med, att den på övergångsstat tvångsvis överförda personalen kommer att tagas i anspråk för tjänstgöring i hel omfattning.

I samband med nu pågående ökning av befälskadrarna har visserligen en del av personalen på övergångsstat beretts tillfälle att återinträda på aktiv stat, men denna förmån har på grund av ålders- och befordringsskäl icke kunnat beredas alla, utan en del — antalet är dock icke så stort — kvarstår alltså på övergångsstat utan möjlighet att kunna komma längre. Flertalet av dem börjar nu närma sig pensionsåldern, då bekymmerna för utkomsten efter denna tid ökas och utsikterna till erhållande av någon civil anställning icke äro stora.

Ett medel att i någon mån bereda denna personal ersättning för vad den gått förlustig genom att i relativt unga år tvingas avstå från en beräknad befordrings- och lönetur, synes vara att bereda sådana på tvångsvis övergångsstat ännu kvarstående officerare och underofficerare vilka, på grund av sin överföring på tvångsvis övergångsstat, kvarstå i beställning såsom löjtnanter, sergeanter, respektive underofficerare av 2. eller 3. graden en pensionsförbättring, så att deras pensionsförmåner kunde vid uppnådd pensionsålder uppgå till samma pensionsbelopp, som tillkommer kapten, fanjunkare respektive flaggunderofficer. Såsom ytterligare skäl för en sådan åtgärd må även framhållas, att enligt gällande bestämmelser har denna personal under sin beredskapstjänst, då krigslön uppburits, fått betala pensionsavgifter motsvarande de, som erläggas av kapten respektive fanjunkare och flaggunderofficer på aktiv stat.

På grund av det sålunda anförda får jag hemställa,

att riksdagen måtte besluta att på tvångsvis övergångsstat i beställning såsom löjtnant, sergeant eller underofficer av 2. respektive 3. graden kvarstående officer eller underofficer, skall vid uppnådd pensionsålder erhålla fyllnad i honom tillkommande pension, så att denna kommer att utgå med samma belopp, som pensionen till kapten, respektive fanjunkare och flaggunderofficer på aktiv stat.

Stockholm den 23 januari 1941.

Fredrik Ström.

P. M.

angående avlöningsbestämmelser för personal på övergångsstat.

(SF n:r 429/1925, 247/1928 och 430/1939).

Beställningshavare, som tvångsvis överförs till övergångsstat. Tvångsvis överförd beställningshavare erhåller för den tid, varunder tjänstgöring icke fullgöres, lön beräknad efter B-ort, enligt den löneklass han vid tiden för överföringen till övergångsstat enligt då gällande avlöningsreglemente för officerare och underofficerare samt civilmilitära befattningshavare på aktiv stat vid försvarsväsendet, närmast före överföringen tillhörde eller på grund av uppflyttning till högre löneklass är att hänföra (SF n:r 170/1927).

Å lönen utgår dyrtidstillägg.

Uppflyttning till högre löneklass eller befordran till högre lönegrad äger rum enligt följande grunder:

Personal på övergångsstat, vilken uppehåller befattning, som enligt organisationen skall bestridas av pensionerad personal, eller eljest tages i anspråk för ständig tjänstgöring erhåller uppflyttning i löneklass enligt för aktiv personal före den 1 juli 1939 gällande grunder ävensom befordran till högre lönegrad på övergångsstat närmast efter jämnårig personal på aktiv stat (gäller endast för kompaniofficerare och underofficerare).

Annan beställningshavare erhåller uppflyttning till högre löneklass i mån av fullgjord tjänstgöring, varvid de före den 1 juli 1939 gällande bestämmelserna för uppflyttning i löneklass tillämpas. Härvid får före uppflyttningen fullgjord tjänstgöring på aktiv stat tillgodoräknas och skall sex månaders effektiv tjänstgöring på övergångsstat anses motsvara ett års tjänstgöring på aktiv stat. Uppflyttning till högre löneklass kan dock icke ifrågakomma förrän 3 år förflutit efter närmast föregående uppflyttning.

Löjtnant, underlöjtnant eller sergeant vid armén, som vid tiden för överföringen vunnit befordran till kapten, respektive löjtnant eller fanjunkare i regementet och därjämte uppnått en tjänsteålder av 15 respektive 5 år som officer eller 17 år som sergeant och furir kan erhålla lön som kapten, respektive löjtnant eller fanjunkare fr. o. m. den tidpunkt, då han — därest för budgetåret 1925/1926 fastställda stater fortfarande varit gällande — kan beräknas skola hava kommit i åtnjutande av lön på stat i sådan beställning.

Löjtnant, underlöjtnant eller sergeant vid armén och underofficer av 2. och 3. graden vid marinen, som vid överföringen till övergångsstat uppnått högsta löneklassen inom vederbörlig lönegrad, kan erhålla uppflyttning till närmast högre löneklass inom samma löneplan, när ovan för personal i regementet fastställda villkor härför uppfyllts och i övrigt förutsättningarna för befordran till högre lönegrad, respektive uppflyttning i löneklass föreligga.

Under tjänstgöring äger beställningshavare uppbära lön enligt 1939 års militära avlöningsreglemente i den löneklass, till vilken han enligt detta reglemente är att hänföra.

I övrigt gälla följande bestämmelser:

Vid tjänstgöring å bostadsorten utgår lön enligt den ortsgrupp, till vilken platsen ifråga är hänförd.

Vid kortare tjänstgöring (mindre än 12 månader) utgår lönen (utom bostadsorten) enligt B-ort och tjänstgöringstraktamente enligt vanliga grunder ävensom gottgörelse för resor till och från tjänstgöringsorten.

Vid långvarigare tjänstgöring (12 månader eller däröver) utom bostadsorten utgår lön efter den ortsgrupp, till vilken tjänstgöringsorten hänföres, varjämte ersättning för flyttning till och från tjänstgöringsorten utgår till vederbörande enligt för personal på aktiv stat gällande grunder.

Jämförelsetabell

mellan på ortsgrupp B utgående löner till å ena sidan officerare och underofficerare på *aktiv stat* och å andra sidan till officerare och underofficerare på *tvångsvis övergångsstat* samt skillnaden i pensioner till samma personalkategorier.

Lönegrad enligt 1939 års MAR	Beställningshavare	Löneklass	Löner			Pensioner		
			Aktiv stat Årslön	Tvångsvis övergångsstat Årslön	Löne-skillnad	Aktiv stat	Tvångsvis övergångsstat	Pensions-skillnad
Oa. 2	Löjtnant . .	6	5,484	4,746	738	3,444	3,036	408
»	» . . .	7	6,084	5,370	714	3,444	3,444 ¹⁾	0
Oa. 3	Kapten . . .	—	—	—	—	4,644	4,644	0
»	» . . .	10	8,400	7,200	1,200	4,644	4,644	0
»	» . . .	11	9,135	—	1,935	4,644	—	—
Uo. 1	Sergeant . .	5	4,098	3,450	648	2,196	2,196	0
Uo. 2	Fanjunkare	7	4,785	4,062	723	2,604	2,604	0

Skillnaden i lönen för en officer på aktiv stat och en på övergångsstat i 7 löneklassen — vilken löneklass är så gott som utsiktslös för en löjtnant på övergångsstat att uppnå — och löneklass 6, är 1,338 kronor. Mellan löneklasserna 6 och 11 — sistnämnda löneklass skulle den på övergångsstat tvångsvis överförde normalt hava uppnått, om han fått kvarstå på aktiv stat — är ej mindre än 4,389 kronor.

Skillnaden i lönen för en underofficer på aktiv stat i 7 löneklassen — vilken är den normala slutlöneklassen för en underofficer på aktiv stat — och en sergeant på tvångsvis övergångsstat (underofficer av 2. graden) uppgår till 1,335 kronor (4,785 — 3,450 = 1,335).

Skillnaden mellan slutlönen för en underofficer på aktiv stat i 7 löneklassen och slutlönen för en underofficer av 3. graden på tvångsvis övergångsstat är ändå större och uppgår till 1,899 kronor.

Skillnaden i pension mellan en kapten och en löjtnant är 1,608 kronor och mellan en fanjunkare och en sergeant 508 kronor.

I familjepensionshänseende förefinnes en skillnad av 594 kronor i pensionen mellan en kaptensänka och en löjtnantsänka och 150 kronor mellan en fanjunkares änka och änkan efter en sergeant.

¹⁾ I vissa fall kan löjtnant och sergeant, som vid tiden för överföringen var så gammal, att han uppnått högsta löneklassen inom sin lönegrad, vinna uppflyttning till högre löneklass i närmast högre lönegrad, men han får därigenom ej fullt samma pension som motsvarande beställningshavare på aktiv stat.